
Fietskompas

Op koers met fietspromotie

Fietsoplossingen op maat voor uw organisatie

De fiets is een ideaal vervoermiddel op korte afstanden tot zo'n 10 km. Fietsen is gezond, ontspannend, milieuvriendelijk, snel, veilig en (fiscaal) voordelig. Het gebruik van de fiets is op eenvoudige en goedkope wijze aantrekkelijk te maken voor uw medewerkers. Lees in dit Fietskompas hoe u dit doet.

De voordelen

Een belangrijk deel van uw medewerkers woont op minder dan 15 kilometer afstand van het werk en fietst nog weinig of niet? Dan kunt u aan de slag met fietsstimulering!

15 kilometer is een prima fietsafstand, zeker nu de elektrische fiets in opkomst is. U stimuleert uw medewerkers om vaker te fietsen met verschillende maatregelen. Een (korte) fietscampagne kan een flinke impuls geven. VCC Oost biedt u met dit Fietskompas een uitgebreid stappenplan.

Fietsen aantrekkelijk maken biedt voordelen, zowel voor u als uw medewerkers.

Voordelen voor uw als werkgever:

1. Gezondere medewerkers, daling ziekteverzuim
2. Productievere medewerkers
3. Bijdrage aan beter milieu
4. Betere bereikbaarheid
5. Ruimte- en kostenbesparing parkeren
6. Past binnen maatschappelijk verantwoord ondernemen
7. Kostenbesparing mogelijk

10 argumenten voor uw medewerkers:

1. Fietsen verhoogt je fitheid
2. Fietsen houdt je op gewicht
3. Regelmatig fietsen geeft je een lekker gevoel
4. Fietsen vermindert de kans op ziek zijn en door te fietsen leef je langer
5. Fietsen is gemakkelijk
6. Meer fietsen betekent schonere lucht in je eigen omgeving
7. Fietsen is stil
8. Fietsen verbetert de bereikbaarheid op de korte afstand
9. Fietsen is voordelig
10. Fietsen is op kortere afstanden vaak sneller dan ander vervoer

VCC Oost
Postbus 221
6800 AE Arnhem
026 – 353 7680
www.vccoost.nl
info@vccoost.nl

Stappenplan

1. Organisatie

- a. Verkenning van uw situatie en koers bepalen
- b. Maak er een project van met één verantwoordelijke
- c. Schakel desgewenst deskundig advies in

2. Kies één of meer oplossingen om fietsen te stimuleren

- a. Geef een goede reiskostenvergoeding
- b. Geef een fiets cadeau of bied een Fiets Privé Plan
- c. Geef een vergoeding voor met de fiets samenhangende zaken
- d. Geef mogelijkheden om de fiets met openbaar vervoer te combineren
- e. Zorg voor goede voorzieningen
- f. Bied een bedrijfsfiets of –scooter voor korte zakelijke ritten
- g. Zorg voor kleine woon-werkafstanden
- h. Haak aan op bestaande fietscampagnes
- i. Doe mee met de (gratis) acties in uw convenantregio

3. Planvorming: route met oplossingen uitzetten

- a. Stel een actieplan op
- b. Stel een communicatieplan op

4. Implementeer uw plan: navigeren, sturen, evalueren, bijsturen

I. Organisatie

Ia. Verkennen van uw situatie en koers bepalen

Waar staat u nu en waar wilt u naartoe met fietspromotie in uw organisatie? Waarom gaat u als werkgever aan de slag met het stimuleren van fietsen? Een goed startpunt bestaat uit het in kaart brengen van de huidige situatie en de behoeftes van uw organisatie; inzicht in het reisgedrag, de reisbehoeftes, bezwaren en ervaren knelpunten van uw medewerkers. De ervaring leert dat werkgevers met een helder doel en duidelijke koers of visie vaak de beste resultaten behalen. Het helpt u bij het maken van de juiste en consistente keuzes, het creëren van draagvlak en bij uw interne communicatie.

Aankoersen op **vitaliteit** kan zo'n doel zijn. Werkgevers voor wie gezondheid een belangrijke rol speelt, bieden hun medewerkers bijvoorbeeld sportfaciliteiten aan en zorgen voor een gezond aanbod in het personeelsrestaurant. Het stimuleren van de fiets past hier heel goed bij.

Voor andere werkgevers staat **groen** hoog in het vaandel. Zij kopen bewust duurzaam in en hebben hun werkprocessen duurzaam ingericht. U kunt uw doelstellingen op het gebied van duurzaamheid uitstekend vertalen naar het reisgedrag van uw medewerkers; het stimuleren van fietsen past daar prima in.

Goed werkgeverschap kan ook centraal staan. Deze werkgevers hebben veel oog voor de werksfeer, ontwikkeling en tevredenheid van de medewerkers. Verbreding hiervan naar de mobiliteit van uw medewerkers is dan een kleine stap. Goede regelingen en voorzieningen vergroten de keuzevrijheid van uw medewerkers en dragen bij aan een betere balans tussen werk en privé.

Ook andere doelen kunnen ten grondslag liggen aan uw mobiliteitsbeleid: denk aan bereikbaarheid van de organisatie, een brede aanpak van de parkeerproblematiek of kostenbesparing. Met oplossingen op andere gebieden, zoals openbaar vervoer en Het Nieuwe Werken, kunt u nog meer doen.

Ib. Maak er een project van met één verantwoordelijke

Het is goed als één persoon verantwoordelijk is voor alles rondom fietsstimulering. Binnen veel organisaties is dit een personeelsmanager; hij of zij is immers verantwoordelijk voor het personeelsbeleid. Deze persoon betreft hierbij andere collega's die belangrijk zijn voor de voortgang. Denk aan de facilitair manager (voor stalling en aanvullende voorzieningen) en de communicatieadviseur (voor interne communicatie, campagne).

Ic. Schakel desgewenst deskundig advies in

Heeft u behoefte aan deskundig advies bij het stimuleren van fietsen? Neem dan contact op met VCC Oost via 026-353 7680 of info@vccoost.nl. Wij kennen de weg naar diverse productaanbieders, mobiliteitsmakelaars, convenantregio's en adviesbureaus. Wij adviseren u graag en brengen u graag in contact met een passende aanbieder. In de bijlage vindt u contactgegevens van diverse aanbieders.

2. Kies één of meer oplossingen om fietsen te stimuleren

Oplossingsrichtingen

Voor welke maatregelen kiest u? Dat zal afhangen van uw visie en doelstellingen, en van de beschikbaarheid van geld en menskracht. Zorg voor consistente en logische keuzes; in het ideale geval versterken maatregelen en acties elkaar.

- a. Geef een goede reiskostenvergoeding
- b. Geef een fiets cadeau of bied een Fiets Privé Plan
- c. Geef een vergoeding voor met de fiets samenhangende zaken
- d. Geef mogelijkheden om de fiets met openbaar vervoer te combineren
- e. Zorg voor goede voorzieningen
- f. Bied een bedrijfsfiets of -scooter voor korte zakelijke ritten
- g. Zorg voor kleine woon-werkafstanden
- h. Haak aan op bestaande fietscampagnes
- i. Doe mee met de (gratis) acties in uw convenantregio

2a. Geef een goede reiskostenvergoeding

Zorg ervoor dat de fiets financieel interessant is voor uw medewerkers. Dit kunt u doen door een goede reiskostenvergoeding te geven. Als werkgever mag u van de Belastingdienst iedere medewerker een onbelaste kilometervergoeding geven voor het woon-werkverkeer en het zakelijk verkeer. De vergoeding bedraagt € 0,19 per kilometer. Dit geldt ongeacht de afstand en voor elke type vervoer. U kunt dus bijvoorbeeld een regeling opstellen waarbij u fietsers extra voordeel geeft via een kilometervergoeding.

U kunt uit verschillende opties kiezen:

1. Standaard kilometervergoeding

U kunt alle medewerkers dezelfde kilometervergoeding geven, ongeacht de manier waarop ze reizen. Voor uw medewerkers is het financieel aantrekkelijk om (zo nu en dan) voor de fiets te kiezen; van deze maatregel gaat een duidelijke financiële prikkel uit.

2. Fietsers krijgen hogere vergoeding dan automobilisten

Een andere mogelijkheid is om uw fietsers (en eventueel uw OV-reizigers) een hogere vergoeding te geven dan de medewerkers die met de auto komen. U geeft de fietsers en OV-reizigers een vergoeding van bijvoorbeeld € 0,19, of een vergoeding op basis van de kosten voor het openbaar vervoer. Voor autogebruik krijgen mensen geen of een lagere kilometervergoeding. Hierbij kunt u ervoor kiezen om automobilisten – voor wie blijkt dat de fiets en het OV geen serieuze optie zijn – wel een hogere vergoeding te geven. Maak heldere afspraken wat u precies verstaat onder ‘serieuze optie’.

3. Medewerkers die dichtbij wonen krijgen alleen reiskostenvergoeding voor de fiets

De (elektrische) fiets kan een optie zijn voor medewerkers die tot 10-15 kilometer van het werk wonen. U kunt er dan ook voor kiezen om deze groep alleen een reiskostenvergoeding te geven als zij op de fiets (of met het openbaar vervoer) komen.

4. Belonen via Trappers

Als aanvulling op – of in plaats van – een reiskostenvergoeding kunt u het fietsbeloningssysteem Trappers inzetten. Hiermee beloont én stimuleert u het werkelijke fietsgebruik binnen uw organisatie. Medewerkers krijgen een zendertje (tag) op hun fiets. Bij uw bedrijf komt een registratieunit. Per gefietste kilometer of rit geeft u de medewerkers fietspunten (Trappers). Deze kunnen ze in de speciale webshop inruilen voor diverse artikelen, dagjes uit en korte reises. U kunt het systeem ook gebruiken in uw communicatie; u kunt bijvoorbeeld prijzen verloten onder de fietsers in een bepaalde periode.

Let op dat u gebonden bent aan de betreffende CAO-afspraken. Gelden die voor uw bedrijf niet, dan mag u zelf bepalen wat u aan uw medewerkers vergoedt betreffende de reiskosten. U mag dus ook besluiten meer dan € 0,19 per kilometer te vergoeden, maar dan is een deel belast.

Verder geldt dat u bij de vergoeding per kilometer dient uit te gaan van de werkelijk gereden kilometers. Voor de dagen waarop niet gereisd wordt, kan geen vergoeding worden betaald. Dit betekent dat voor het bepalen van de reiskostenvergoeding met ziekte-dagen, thuiswerken, verlof e.d. rekening gehouden moet worden. In de praktijk zullen werkgevers en werknemers dus een rittenadministratie moeten bijhouden.

2b. Geef een fiets cadeau of bied een Fiets Privé Plan

Door als werkgever een fietsregeling in te voeren stimuleert u het gebruik van de fiets in het woon-werkverkeer. U biedt uw medewerkers een unieke mogelijkheid om op een voordelige wijze in het bezit te komen van een fonkelnieuwe fiets. De fiets kunt u ter beschikking stellen, schenken of voorfinancieren. Over de voorwaarden leest u verderop in dit fietskompas. Het maximaal vrijgestelde bedrag is € 749,--.

Hieronder volgt een overzicht van de fiscale mogelijkheden.

1. Schenken (Fiets Cadeau Plan)

Het schenken van een fiets wordt door de fiscus niet extra belast als de fiets door de ontvangende medewerker in het woon-werkverkeer wordt gebruikt. Als een medewerker echter zelf een fiets koopt en de werkgever vergoedt de kosten, dan beschouwt de fiscus dit als 'loon in natura' en moet er belasting worden afgedragen. Bij schenking wordt uw medewerker direct juridisch eigenaar van de fiets. De werkgever mag daarnaast in de reiskosten blijven voorzien.

2. Ter beschikking stellen

De werkgever kan een fiets aanschaffen en deze ter beschikking stellen aan de medewerker (een 'fiets van de zaak'). De werkgever (of de leasemaatschappij) blijft dus eigenaar van de fiets, maar de medewerker gebruikt de fiets in het woon-werkverkeer én kan er privé op fietsen. Na vijf jaar mag de fiets 'om niet' aan de medewerker worden gegeven.

De ter beschikking gestelde fiets is 'vervoer vanwege de werkgever', waarmee het recht op een reiskostenvergoeding automatisch vervalt.

Bij het ter beschikkingstellen van fietsen is het ook mogelijk via leaseconstructies te werken. Het voordeel voor de werkgever is dat niet ineens een groot bedrag betaald moet worden. Er zijn verschillende vormen van lease mogelijk. De diverse leasemaatschappijen kunnen u verder op weg helpen.

3. Voorfinancieren via brutoloon

Het is ook mogelijk om de fiets via het brutoloon te financieren. Het kostenvoordeel voor de medewerker kan zo vele tientallen procenten bedragen. Bij een belastingdruk van bijvoorbeeld 50% kost een fiets van € 500,-- uw medewerker slechts € 250,--.

Bij deze regeling wordt het brutoloon tijdelijk verlaagd. Dit heeft gevolgen voor de diverse premies die op basis van dit loon worden berekend. Bijvoorbeeld de pensioengrondslag en de WW, waarbij op termijn nog een hefboomeffect werkzaam is. Dit negatieve effect kan voorkomen worden als de betaling in één keer geschiedt via bijvoorbeeld het vakantiegeld, via ATV-dagen of via vakantiedagen (die nog 'verdiend' moeten worden). Tijdig overleg met uw belastinginspecteur over alle 'ins en outs' is bij deze regeling onmisbaar.

4. Voorfinancieren via nettoloon

Het grote voordeel van voorfinancieren via nettoloon is dat de fiscus geen eisen stelt. Iedereen kan dus mee doen: ook medewerkers die verder weg wonen of die nooit naar het werk fietsen. Daarnaast mag de fiets dus meer kosten dan € 749,--. Doordat er geen fiscale voorwaarden aan zijn verbonden is de BTW echter niet als voorheffing aftrekbaar, de medewerker betaalt immers de fiets.

Bij deze wijze van voorfinancieren geeft de werkgever de medewerker feitelijk een lening voor de aanschaf van een fiets. De fiets is direct bij levering eigendom van de medewerker. De lening kan rentedragend of rentevrij zijn. De medewerker lost af in bijvoorbeeld 12, 24 of 36 maandelijkse termijnen. Dit kan door inhouding op het nettoloon, maar er zijn ook alternatieve vormen van financiering mogelijk, zoals met vakantie- of ATV-dagen. Als de voorfinanciering echter plaatsvindt door (een deel van) een mogelijk recht op een reiskostenvergoeding in te houden is er feitelijk sprake van een ter beschikking gestelde fiets en niet van voorfinanciering. De fiscale voorwaarden van een ter beschikking gestelde fiets zijn dan van toepassing.

Algemeen

Bij bovenstaande regelingen is een verzekering van de fiets van extra groot belang, omdat voorkomen moet worden dat een medewerker nog 35 maanden moet aflossen voor een aangeschafte fiets die na één week gestolen is.

Voorwaarden fiscale regeling

De fiscus stelt de volgende voorwaarden aan het schenken, ter beschikking stellen en voorfinancieren via brutoloon:

- Voor vrijstelling mag de catalogusprijs van de fiets maximaal € 749,-- (incl. BTW) bedragen. Bij fietsen met een hogere prijs dient uw medewerker het verschil zelf bij te passen;
- De regeling geldt ook voor fietsen met elektrische trapondersteuning;

- Het moet aannemelijk zijn dat iemand fietst. De fiscus acht een afstand tot 15 km aannemelijk. Dat geldt ook voor het transport naar een opstapplaats voor openbaar vervoer of naar de carpoolplaats. Een medewerker die verder weg woont moet zelf aantonen dat hij of zij een fiets voor het woon-werkverkeer gebruikt;
- De medewerker moet verklaren de fiets in het woon-werkverkeer te gebruiken gedurende meer dan de helft van het aantal werkdagen;
- U mag de genoemde constructies slechts één keer per drie jaar toepassen.

Bij het schenken en ter beschikking stellen van een fiets geldt voor de werkgever:

- Als u BTW-plichtig bent is de BTW van de aankoopprijs fiscaal aftrekbaar;
- De kosten van de geschonken fietsen mogen als loonkosten ten laste van de winst worden gebracht; bij een kostprijs van € 454,-- excl. BTW mag dit in één jaar, bij duurdere fietsen mag het maximaal in drie jaar.

Nieuw per 1 januari 2011: werkkostenregeling

De werkkostenregeling komt er aan. Vanaf 1 januari 2011 voert de rijksoverheid deze nieuwe regeling binnen de loonbelasting in. Als werkgever kunt u hier dan mee gaan werken; vanaf 1 januari 2014 móét u er hoogstwaarschijnlijk mee gaan werken. Wat is het en welke gevolgen heeft de regeling?

De werkkostenregeling vervangt een aantal fiscale regelingen voor vergoedingen en verstrekkingen (waaronder de fietsregeling, personeelsuitjes, kerstpakketten, bedrijfsfitness etc.). Met de nieuwe regeling wil de overheid het aantal regelingen en de bijbehorende administratieve lasten aanzienlijk terugbrengen.

De nieuwe regeling is een algemeen forfait op bedrijfsniveau: een bedrijf krijgt een belastingvrije ruimte van 1,4% van de totale loonsom. Hierbinnen mag u als werkgever vergoedingen en verstrekkingen bieden aan uw personeel. Komt u boven dat bedrag uit, dan moet u over het meerdere een eindheffing betalen van 80%.

Overgangsregeling tot 1 januari 2014

De overheid heeft een overgangsregeling ingesteld: als werkgever kunt u ervoor kiezen de nieuwe regeling vanaf 1 januari 2011 toe te passen, maar vanaf 1 januari 2014 moet u de regeling verplicht toepassen. U mag dus nog tot 2014 met de huidige regels werken. Wanneer u gebruik gaat maken van de werkkostenregeling hoeft u dat niet kenbaar te maken bij de Belastingdienst. Dit blijkt wel uit uw administratie. U heeft dus nog even de tijd om de arbeidsvoorwaarden, arbeidscontracten en uw loonadministratie aan te passen.

2c. Geef een vergoeding voor met de fiets samenhangende zaken

U mag medewerkers die geregeld (minimaal de helft van de werkdagen) op de fiets naar het werk komen (ook als zij niet meedoen aan een fietsplan) het volgende bieden:

- **T.w.v. € 82,-- per medewerker belastingvrij.** U mag per kalenderjaar voor € 82,-- per medewerker belastingvrij aan fietsgerelateerde zaken schenken. Door als werkgever regenkleding of anonieme (of wegwerp) OV-chipkaart beschikbaar te stellen bij slecht weer, kan fietsen het hele jaar door een aantrekkelijk vervoermiddel blijven. De fietser dient voor deze regeling wel aan de eerder genoemde fiscale eisen te voldoen;

- **Fietsbonnen.** Het schenken van fietsgerelateerde zaken vergt administratie. Het schenken van fietsbonnen is eenvoudiger en het vergroot de keuzevrijheid voor de medewerkers. Met de Nationale Fietsbon is alles wat met fietsen te maken heeft verkrijgbaar, bijvoorbeeld: een extra slot, een fietspomp of een onderhoudsbeurt. De bon is verkrijgbaar in vier waarden: € 5, € 10, € 20 en € 50. De Nationale Fietsbon is te verkrijgen en te verzilveren bij de rijwielzaak die herkenbaar is aan het 'Fietsbon' vignet. Zie www.fietsbon.nl;
- **Fietsverzekering.** Naast een fiets en fietsgerelateerde zaken mag u voor drie jaar een verzekering van de fiets verstrekken. De kosten hiervan liggen tussen € 80 en € 200 voor een periode van drie jaar (afhankelijk van regio en aanschafprijs fiets).
- **Belastingvrije bonus.** Fietsen wordt nog aantrekkelijker door de fietsende medewerker te belonen, bijvoorbeeld door een extra belastingvrije bonus te storten op de spaarloonrekening;
- **Verhuispremie.** Door het geven van een verhuispremie kunt u medewerkers overhalen dichterbij het werk te gaan wonen en de groep fietsers mogelijk uitbreiden. De straal waarbinnen de medewerker gaat wonen zal, om het fietsgebruik te stimuleren, maximaal 10 km moeten zijn. De belastingdienst betaalt mee aan de verhuiskosten.

2d. Geef mogelijkheden om de fiets en openbaar vervoer te combineren

- **Fiets plus OV-abonnement.** U mag uw medewerkers voor het reizen naar en van het werk openbaarvervoerkaarten verstrekken (vervoer vanwege de werkgever). Voor de medewerker is een door de werkgever aangeschaft OV-plaatsbewijs namelijk geheel belastingvrij. Indien uw medewerker gebruik maakt van een geschonken, ter beschikking gestelde of via brutoloon gefinancierde fiets geldt dat u openbaarvervoerkaarten mag verstrekken voor maximaal de helft van het aantal werkdagen minus één.
- **Vergoeding stallingskosten.** Voor werknemers die met de trein komen is een fiets ter plekke handig. Een stationsstalling is dan een voorwaarde. U kunt de kosten van deze stalling aan uw medewerker vergoeden.
- **Winterabonnement.** Door het verstrekken van een aantal maandkaarten, noem het een 'winterabonnement', wordt de donkerste slecht-weer-periode per openbaar vervoer overbrugd. Door een ov-chipkaart met saldo, strippenkaarten en/of vijf-retourkaarten te geven wordt de fietser buiten deze periode een verdere flexibilisering van het vervoer geboden.
- **Abonnement op OV-fiets.** Uw medewerkers kunnen voor het voor- en natransport ook gebruik maken van de OV-fiets, privé en/of zakelijk. Een OV-fiets huren gaat snel en gemakkelijk, waardoor het een comfortabel verlengstuk wordt van het openbaar vervoer. Op vertoon van de OV-fietspas kunnen uw medewerkers op ieder station met een OV-fietsstalling een OV-fiets meenemen. Zonder wachttijd en zonder rompslomp, want tijdrovende handelingen zijn geautomatiseerd. Voor een huurperiode van 24 uur betaalt uw medewerker € 3. U betaalt € 10 abonnementskosten per pas per jaar. Voor bedrijfsabonnementen gelden andere voorwaarden. Iedere maand ontvangt uw medewerker een huuroverzicht voor de betaling van het verschuldigde bedrag. De betaling geschiedt dus achteraf; uw medewerkers hoeven dus niets te betalen bij de stalling. De OV-fiets is op dit moment te huur op zo'n 200 locaties, vooral stations.

2e. Zorg voor goede voorzieningen

Fietsen is aantrekkelijker als bij de werklocatie van uw medewerkers goede voorzieningen zijn, zoals:

- Een **goede stallingvoorziening**. Een stalling voor tien fietsen is goedkoper dan tien parkeerplaatsen voor de auto. Een goede fietsenstalling is overdekt, gebruiksvriendelijk, beveiligd (bewaakt of afgesloten) en (sociaal) veilig. Daarnaast verdient de stalling een plek dichtbij de ingang van de gebouwen;
- Een **douche- en kleedruimte**. Vooral bij slecht of warm weer vinden (lange afstand-) fietsers het prettig zich om te kleden en even op te frissen. Bij bedrijven en instellingen met meer dan vijftig medewerkers eist het bouwbesluit en de ARBO-wetgeving deze voorzieningen;
- **Kluisjes**, voor het opbergen van (fiets)kleding;
- Een **fietspomp en een kleine reparatieset** voor kleine reparaties. Een andere mogelijkheid is dat u afspraken maakt met een naburige fietsenvakhandel over een fietsreparatieservice;
- De beschikbaarheid van een **oplaadpunt** voor elektrische fietsen en scooters;
- De kwaliteit en aanwezigheid van **fietsroutes** naar de werklocatie. Bespreek wensen op dit gebied met de wegbeheerder.

2f. Bied een bedrijfsfiets of -scooter voor korte zakelijke ritten

Voor dienstreizen op korte afstanden is het gebruik van dienstfietsen een goede oplossing. In het stadsverkeer is de fiets vaak sneller dan een auto. Daarnaast is een fiets goedkoper en makkelijker te parkeren. De fiets is een milieuvriendelijk vervoeralternatief. Dit milieuvoordeel is met name op de kleine stukjes erg groot. Omdat de automotor eerst moet opwarmen voordat er een goede en volledig verbranding tot stand komt, is de vervuiling de eerste kilometers erg groot.

De aanschaf van een dienstfiets is eenvoudig en kost ongeveer € 700,- (inclusief verzekering). Door de sleutel op een vaste plaats te leggen (bijvoorbeeld bij de receptie) is het behouden van overzicht makkelijk. Gebruik indien gewenst een reserveringsmethode. Daarnaast zijn afspraken met een naburige fietsvakhandel over het onderhoud en de reparatie van de fietsen erg handig. Voor de iets langere afstanden is een elektrische fiets of scooter een optie.

2g. Zorg voor kleine woon-werkafstanden

De fiets is vooral geschikt voor medewerkers die redelijk dichtbij het werk wonen. Probeer het aantal medewerkers dat dichtbij woont dus te vergroten.

U kunt dit op twee manieren aanpakken:

- **Lokaal werven**. Heeft u nieuw personeel nodig, zoek uw medewerkers dan eerst dichtbij. U kunt nieuwe medewerkers lokaal werven via lokale en regionale media en wervingsbureaus.
- **Stimuleer dichterbij wonen**. Medewerkers die nu ver weg wonen, kunt u stimuleren dichterbij het werk te komen wonen. Dit kan bijvoorbeeld door hen een goede verhuiskostenvergoeding te bieden. Een andere optie is om slechts een

beperkte periode een reiskostenvergoeding te geven. Uiteraard kunt u deze twee mogelijkheden ook combineren.

2h. Haak aan op bestaande fietscampagnes

Heel Nederland Fietst

Heel Nederland Fietst is een driejarige campagne van het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) en de Fietsersbond om het fietsen in Nederland een extra impuls te geven. In samenwerking met vele partners en gesteund door de twee ministeries, laat de campagne zien welke voordelen fietsen voor iedereen heeft. Door het bundelen van fietsinitiatieven onder één vlag, media-aandacht en consumentenacties. Een essentieel onderdeel van de aanpak is het structureel verankeren van aansprekende fietsstimuleringsacties op provinciaal en lokaal niveau. Voor 2012 staat een specifieke campagne voor fietsen naar het werk op de planning.

Meer informatie: www.heelnederlandfietst.nl.

Fietsen Scoort

Bij de actie Fietsen Scoort sponsort u de gefietste kilometers van uw medewerkers. De opbrengst is bestemd voor duurzame ontwikkelingsprojecten van o.a. Oxfam-Novib in verschillende ontwikkelingslanden en fietslessen voor vrouwen in India. Onder alle fietsende deelnemers verloot Fietsen Scoort in december, aan het einde van elk campagnejaar, ruim 500 mooie prijzen.

De campagne 'Fietsen Scoort' is een initiatief van COS Nederland. COS Nederland is de landelijke vereniging van veertien onafhankelijke regionale centra voor internationale samenwerking, de COSsen.

Meer informatie: www.fietsenscoort.nl.

Rij 2 op 5

De actie 'Rij 2 op 5' stimuleert automobilisten om op 2 van de 5 werkdagen op de fiets naar het werk te reizen. De actie richt zich op medewerkers die op nog geen 15 kilometer van het werk wonen. Deelnemers krijgen recht op speciale fietsservices, zoals een pech-onderweg-service en winterbeurt voor de fiets.

Rij2op5 is een initiatief van de Fietsersbond in samenwerking met VNM en is mogelijk gemaakt door de provincie Utrecht en het BRU.

Meer informatie: www.rij2op5.nl

Europese Mobiliteitsweek

De Europese Mobiliteitsweek is de grootste publiekscampagne in Nederland op het gebied van duurzame mobiliteit. In deze week worden wandelen, fietsen, openbaar vervoer, kritisch autogebruik en anders omgaan met mobiliteit gepromoot. In 2011 zal de week in Nederland gehouden worden van 11 t/m 22 september. Stichting LOAZ, een stichting ter bevordering van duurzame mobiliteit, is in Nederland de initiatiefnemer van de week. Veel van de activiteiten die tijdens de Europese Mobiliteitsweek plaatsvinden, worden door bedrijven, gemeenten, regio's, provincies en burgers georganiseerd.

Meer informatie: www.europesemobiliteitsweek.nl.

2i. Doe mee met de (gratis) acties in uw convenantregio

In veel regio's lopen aantrekkelijke acties waaraan u meestal gratis mee kunt doen. Deze acties vallen onder de paraplu van een zogenaamd convenant mobiliteitsmanagement. Convenantregio's in Oost-Nederland zijn:

- Stadsregio Arnhem Nijmegen: www.offensiefbereikbaarheid.nl
- Stedendriehoek (Apeldoorn, Deventer, Zutphen): www.stedendriehoekopdekaart.nl
- Noordelijke Vallei (Barneveld, Nijkerk e.o.): www.verderviaveluwe.nl
- Zuidelijke Vallei (Wageningen, Ede, Rhenen, Veenendaal): www.debereikbarevallei.nl
- Rivierenland (Tiel, Buren, Culemborg, Geldermalsen): www.vraaghetmobiman.nl
- Twente: www.twentemobiel.nl
- Zwolle-Kampen: www.overijssel.nl/thema's/bereikbaar/bereikbaarheid/zwolle-kampen/

Gedragsbeïnvloeding; wat komt er bij kijken?

Gedrag is grotendeels automatisch

Een belangrijk deel van ons gedrag is min of meer automatisch. Deskundigen denken dat dit voor meer dan 95% van ons gedrag het geval is. Het menselijk brein kan het ook helemaal niet aan om steeds weer over iedere handeling na te denken en voor- en nadelen tegen elkaar af te wegen. Ook het reisgedrag van de meeste van uw medewerkers is geautomatiseerd, men denkt er niet meer over na. Gepland en beredeneerd gedrag is vooral te beïnvloeden met argumenten. Bij geautomatiseerd gedrag werkt dit echter amper; u zult vooral subtiele beïnvloedingstechnieken moeten inzetten.

Gedrag is grotendeels irrationeel

En om er nog een schepje bovenop te doen: de mens blijkt helemaal niet zo rationeel te zijn. We wéten dat het sneller is om op de fiets die paar kilometer naar een kantoor in de binnenstad te gaan, toch nemen we massaal de auto. Mensen maken veelal keuzes op basis van sentimenten. Vraagt u uw medewerkers naar de redenen waarom ze bepaald (reis) gedrag vertonen, houd er dan rekening mee dat de uitkomsten niet altijd betrouwbaar zijn. Het is immers vaak geen weloverwogen gedrag. Bovendien hebben we de neiging achteraf ons gedrag 'goed te praten' .

Gedrag is 'besmettelijk'

We hebben de neiging ons gedrag aan te passen aan het gedrag van 'de massa'. Dit gebeurt vrijwel onbewust. Gedrag blijkt steeds weer besmettelijk. Dit is een belangrijk principe om rekening mee te houden. Sociale druk en de sociale norm spelen een grote rol bij het veranderen van gedrag.

Ons brein is selectief

Het is u vast wel eens opgevallen. Bent u aan het verbouwen, dan ziet u plots overal advertenties en folders van de bouwmarkt. Ons brein registreert heel selectief. En dat moet ook wel, want de hedendaagse mens wordt bestookt met informatie. We hebben de neiging vooral informatie op te nemen die we verwachten én die onze eigen patronen en overtuigingen bevestigt. Dit geldt ook voor uw medewerkers. De ene communicatieboodschap wordt wél opgevangen, de andere niet of beperkt. Én door uw medewerkers 'ingekleurd', zodat ze het kloppend krijgen met hun verwachtingen of patronen.

3. Planvorming: route met oplossingen uitzetten

Op basis van uw uitgangssituatie bepaalt u uw koers en zet u uw route uit. U maakt een actieplan, een communicatieplan en een bijbehorende tijdsplanning.

3a. Stel een actieplan op

In het actieplan neemt u de nader uitgewerkte acties en maatregelen op die u uit dit Fietskompas kiest. U legt doel, doelgroepen en afspraken vast en de te volgen stappen in een tijdsplanning. Ook stelt u een overzicht van de kosten, baten en te verwachten effecten op. Bekijk goed voor welke maatregelen besluitvorming nodig is en door wie. Een traject met de ondernemingsraad duurt al snel enkele maanden. Neem in het plan ook op hoe u de stimulering van fietsen vervolgens gaat ‘borgen’ in de organisatie.

Gaat u ook met andere mobiliteitsoplossingen aan de slag? Leg dan de verschillende actieplannen naast elkaar en stem ze op elkaar af. Zeker op het gebied van interne communicatie is dit erg belangrijk. De verschillende acties kunnen elkaar dan immers versterken.

3b. Stel een communicatieplan op

Schakel uw afdeling Communicatie in en stel een goed plan voor de interne communicatie op. Een (korte) fietscampagne kan een flinke impuls geven. Beperk u echter niet tot een eenmalige campagne, zorg ook voor een structurele aanpak. In dit hoofdstuk vindt u veel tips en ideeën voor de interne communicatie. De basis voor uw communicatieplan heeft u dus al voor u liggen.

Wat wilt u bereiken?

U wilt zoveel mogelijk medewerkers met de fiets naar het werk laten reizen.

Uw communicatiedoelstellingen kunnen zijn:

- Medewerkers weten dat ze met korting/gratis een fiets kunnen aanschaffen
- Medewerkers weten dat het gezond is om te fietsen
- Medewerkers hebben een positief gevoel bij fietsen

Met wie communiceert u?

Stem uw communicatie en de boodschap goed af op de medewerkers van uw bedrijf. Houd rekening met bijvoorbeeld het opleidingsniveau, interesses en (voor)oordelen over fietsen etc. Niet iedereen heeft echter dezelfde aanpak en boodschap nodig. U kunt bijvoorbeeld deze groepen onderscheiden:

- Management
- Ondernemingsraad
- Manager P&O
- Medewerkers die al op de fiets naar het werk komen
- Nieuwe medewerkers
- Medewerkers die nu met de auto reizen (en voor wie de fiets een reëel alternatief zou kunnen zijn)

Management

Steek veel energie in het management van uw organisatie. De (afdelings/team) managers spelen altijd een bepalende rol bij veranderingen. De managers moeten het beleid positief kunnen uitdragen en inspelen op vragen, bezwaren (bijvoorbeeld over nieuwe reiskostenregeling) en onduidelijkheden. Ook kunnen juist managers een voorbeeldfunctie vervullen door zelf ook af en toe op de fiets te gaan.

Boodschap

Besteed aandacht aan de achtergronden van het (nieuwe) beleid; waarom is dit belangrijk? (bijvoorbeeld duurzaamheid of gezondheid werknemers). Geef informatie over de voorzieningen, regelingen en mogelijkheden. Benoem concreet wat u van de managers verwacht. Dit is bijvoorbeeld het informeren van medewerkers, enthousiasmeren, wegnemen van weerstanden of het geven van het goede voorbeeld. Vertel hoe u de interne communicatie gaat aanpakken.

Hoe?

- Presentatie in managementoverleg
- Persoonlijke gesprekken met managers (= meest effectief om eventuele bezwaren en weerstanden te bespreken)
- Bespreek het onderwerp ook na de introductie minimaal één keer per jaar

Ondernemingsraad

Past u de arbeidsvoorwaarden aan, dan heeft u met de ondernemingsraad te maken. Maar ook als de OR geen instemmings- of adviesrecht heeft, is het verstandig om de OR-leden te informeren over het (nieuwe) beleid. De OR communiceert namelijk óók met de medewerkers, hun 'achterban'. Een goede afstemming draagt bij aan draagvlak bij de OR. Hiermee voorkomt u dat via de OR ongewenste boodschappen over het fiets-beleid bij uw medewerkers terecht komen.

Boodschap

Achtergronden van het (nieuwe) beleid en informatie over de voorzieningen, regelingen en mogelijkheden. Aanpak interne communicatie. Vraag eventueel hulp/ondersteuning van de OR.

Hoe?

- Presentatie in OR-overleg
- Zo nodig 1-op-1 gesprekken met OR-leden om weerstanden weg te nemen

Manager P&O

De afdeling P&O heeft veel contact met (nieuwe) medewerkers over arbeidsvoorwaarden, zoals reiskosten en voorzieningen voor woon-werkverkeer en zakelijke ritten.

Boodschap

Besteed aandacht aan de achtergronden van het (nieuwe) beleid; waarom is dit beleid belangrijk? (bijvoorbeeld duurzaamheid, goed werkgeverschap of gezondheid werknemers). Geef informatie over de voorzieningen, regelingen en mogelijkheden (voor zover niet bij P&O bekend). Benoem concreet wat u van de afdeling verwacht. Dit is bijvoorbeeld het informeren van (nieuwe) medewerkers, enthousiasmeren of wegnemen van weerstanden.

Hoe?

- I-op-I-gesprek(ken) met P&O-manager(s)

Medewerkers die al fietsen

Deze collega's beïnvloeden (bewust en onbewust) de groep 'mogelijke nieuwe fietsers'. Het zijn de mensen die het reisgedrag laten zien dat uw organisatie graag wil. U las al dat gedrag 'besmettelijk' is. U kunt gebruik maken van dit mechanisme, door de fietsers heel zichtbaar te maken.

Boodschap

Laat hen merken dat fietsen bijdraagt aan de visie van de organisatie, en dat de organisatie dus blij is met hun reisgewoonten. Vraag hen op te treden als ambassadeur. Benader hen bijvoorbeeld voor een interview, column of een rol in de campagne.

Hoe?

- I-op-I-gesprekken met medewerkers
- Vrijwel alle acties die ook gelden voor medewerkers die nu met de auto reizen

Nieuwe medewerkers

Deze mensen hebben nog geen 'gewoontegedrag' ontwikkeld. Ze zijn eenvoudiger te beïnvloeden met goede argumenten.

Boodschap

Laat zien welke visie de organisatie heeft (zoals duurzaamheid) en hoe de nieuwe medewerker hieraan kan bijdragen. Communiceer – als dit mogelijk is – de sociale norm (.. % van onze medewerkers komt al met de fiets naar het werk). Geef heel helder de mogelijkheden van het fietsen aan, bijvoorbeeld met een reisadvies.

Hoe?

- Arbeidsmarktcommunicatie (o.a. personeelsadvertenties)
- Introductiegesprek/programma
- Informatiepakket voor nieuwe medewerkers, met duidelijk overzicht van alle regelingen voor woon-werkverkeer
- Persoonlijk advies over fietsroute (www.fietsersbond.nl/routeplanner)

Medewerkers die nu met de auto reizen

Dit is de groep waar het uiteindelijk om draait; van deze mensen wilt u het reisgedrag beïnvloeden.

Boodschap

Veel automobilisten kennen de fiets alleen van recreatieve ritten. Communiceer de onderbelichte positieve punten: fietsen is goed is voor de gezondheid, goedkoop (zeker met een fietsplan) etc. En onderweg zie je nog eens wat! Maak het gewenst gedrag zichtbaar (voorbeeldgedrag) of communiceer de 'sociale norm' ("wist je dat .. % van je collega's geregeld met de fiets komt?").

Gedrag is immers besmettelijk, zie kader over gedragsbeïnvloeding. Neem in de boodschap ook mee: de aanwezigheid van OV- en mobiliteitskaarten en vervoermiddelen (zoals

poolauto's) voor zakelijke ritten. Hiermee kunnen ze naar een zakelijke afspraak, dus ze hoeven 's ochtends niet met de auto te komen.

Hoe?

Maak gebruik van uw ambassadeurs, laat ook hen de boodschap vertellen en het voorbeeld geven. Besteed vooral aandacht aan de persoonlijke (1-op-1) communicatie. Dit kost tijd, maar is over het algemeen wel het meest effectief. Maak gebruik van bestaande campagnes. Deze kunt u vrijwel overal in verwerken. Zorg voor structurele aandacht voor het onderwerp.

Personeelsmagazine en intranet

- Interviews met fietsende collega's in personeelsmagazine, op intranet etc. Het delen van succesverhalen, met de praktijk als de bron.
- Column van collega over bijzondere fietservaringen ('ik voel me fitter, ben sneller op kantoor' etc).
- Vaste rubriek of projectsite op intranet met de mogelijkheden, maatregelen, succesverhalen, mooie en snelle fietsroutes, etc. Medewerkers kunnen via de projectsite vragen stellen aan de helpdesk over de fietsplannen. Denk ook aan een weblog van de directeur die met de fiets komt.
- Plaats op uw intranet links naar de fietsrouteplanner en buienradar.
- Maandelijkse succesrapportages (ontwikkeling aantal fietsers, kilometers en kostenvergelijking).
- Gebruik de campagneposters ook in het personeelsblad en het intranet.

Evenementen

- Kick-off bijeenkomst: een bijeenkomst voor uw medewerkers om de fiets-campagne/het nieuwe beleid te introduceren. Dit kan bijvoorbeeld in samenwerking met de organisatie die uw fietsplan verzorgt. In het volgende hoofdstuk vindt u contactgegevens.
- Mobiliteitsmarkt binnen uw bedrijf, bijvoorbeeld in het kader van de Filevrijedag, de Europese Mobiliteitsweek of de Fiets naar je werk dag. Dit kan heel goed in combinatie met andere thema's, zoals OV-stimulering. Met kraampjes van OV- en fietsaanbieders, informatie over regelingen, leuke activiteiten die met het thema te maken hebben, start van campagne etc.
- Gezondheidsweek: bij fietsstimulering kunt u ook denken aan een speciale gezondheidsweek in het bedrijfsrestaurant, bedrijfsfitness, gratis fit-test, fietstocht, wielervedstrijd, check door een bedrijfsarts etc
- Fietsevenement, zoals een fietsdag voor medewerkers en hun gezinnen. Nodig bijvoorbeeld Leontien van Moorsel uit of organiseer een spinningworkshop.

Ludieke acties

- Placemats met een fietsthema in het bedrijfsrestaurant (aandacht gezondheid, fietsroutes, kostenvoordeel, succesverhaal).
- Hang campagneposters zichtbaar op in het gebouw, het bedrijfsrestaurant en de parkeergarage.
- Geef fietsende collega's een doos bonbons. Op iedere bonbon staat een tekst passend bij fietspromotie. De medewerkers delen deze heel gericht uit, met als doel collega's op een specifieke dag met de fiets naar het werk te laten reizen. Deze methode is in diverse bedrijven zeer succesvol geweest.

- Geef uw fietsende medewerkers kans op een extra beloning (gadget, entreekaart evenement, ...), door middel van een verloting. Elke week/maand wordt uit de fietsers van die periode een winnaar getrokken.
- Zet een interne 'competitie' op tussen afdelingen of teams en stel een groepsbeloning in het vooruitzicht als een target is gehaald (bepaald aantal fietsritten of aantal medewerkers dat de fiets gebruikt). De economische prikkel (beloning) en de sociale prikkel (vanuit de groep) versterken elkaar. Zet uw interne communicatiemiddelen actief in om de tussenstanden en resultaten te communiceren.
- U kunt ook individuele targets benoemen, en een beloning in het vooruitzicht stellen die ook voor het thuisfront aantrekkelijk is (zoals kaartjes Efteling). De sociale prikkel kan dan vanuit de partner of de kinderen komen.
- Beloon fietsende medewerkers met ludieke gadgets, passend bij de campagne: fietsalarm, reparatiesetje, zadelhoesjes, fietsroutekaarten etc.
- Nodig de plaatselijke fietsenmaker uit bij uw bedrijf om – goed zichtbaar! – de fietsen van fietsende collega's onder handen te nemen.
- Plaats bij een fietsenrek een bord 'gereserveerd voor de directeur'.
- Hang een campagnebord aan de slagboom van uw parkeerplaats.

Lijncommunicatie

- Managers en P&O-ers kunnen het onderwerp bespreken in werkoverleggen, in 1-op-1 gesprekken en functioneringsgesprekken met medewerkers. Vraag niet alleen hoe en hoe vaak mensen reizen maar ook wat men verwacht en haalbaar vindt. Zelf met ideeën komen schept draagvlak en brengt discussie op gang.

En denk ook aan:

- Goede informatie over fietsen in (online) personeelshandboek.
- Speciale mailing of nieuwsbrief die met regelmaat verschijnt.
- Schriftelijke informatie op het huisadres van uw werknemer.
- Inzetten van een helpdesk voor vragen en persoonlijk advies.
- Benader de lokale/regionale pers over uw nieuwe beleid en de (eerste) resultaten. Persaandacht kan uw interne boodschap versterken.
- Duidelijke aanleiding: laat de actie voor fietsstimulering bijvoorbeeld samenvallen met de invoering van parkeermaatregelen of de start van een fit-campagne. Dat versterkt de motivatie van werknemers om de fiets uit te proberen aanzienlijk.

4. Implementeer uw plan: navigeren, sturen, evalueren, bijsturen

Na alle plannenmakerij is het tijd voor de praktijk, de implementatie. Volg de stappen uit uw plan en evalueer tussentijds of u met uw acties uw doel bereikt. Hiermee signaleert u tijdig of u dient bij te sturen.

Op basis van een jaarlijkse of halfjaarlijkse evaluatie stelt u uw plan eventueel bij, zodat u nog betere resultaten kunt behalen.

Vragen die u zich kunt stellen zijn bijvoorbeeld:

- Hebben de maatregelen effect?
- Is de boodschap goed overgekomen?
- Wat is de houding van de doelgroep ten opzichte van de maatregelen?
- Is er sprake van gedragsverandering?
- Zo ja, in welke mate?
- Zijn we tevreden met de behaalde resultaten?
- Wat kan er beter?

Zorg regelmatig voor nieuwe impulsen in de communicatie. Op deze manier houdt u de aandacht voor uw fietsbeleid vast.

Bijlage I: Contactgegevens van aanbieders

VCC Oost kan voor u de eerste contacten leggen maar u kunt dit ook rechtstreeks doen.

Mobiliteitsmakelaars

- Stadsregio Arnhem Nijmegen: www.offensiefbereikbaarheid.nl
- Stedendriehoek (Apeldoorn, Deventer, Zutphen): www.stedendriehoekopdekaart.nl
- Noordelijke Vallei (Barneveld, Nijkerk e.o.): www.verdervieluwe.nl
- Zuidelijke Vallei (Wageningen, Ede, Rhenen, Veenendaal): www.debereikbarevallei.nl
- Rivierenland (Tiel, Buren, Culemborg, Geldermalsen): www.vraaghetmobiman.nl
- Twente: www.twentemobiel.nl
- Zwolle-Kampen: www.overijssel.nl/thema's/bereikbaar/bereikbaarheid/zwolle-kampen/

Trappers

Beloningssysteem voor fietsers
Martijn Thissen 0513 - 681 051
martijn@trappers.net
www.trappers.net

XTNT

Ondersteuning o.a. op het gebied van gedragsbeïnvloeding
Gerard Tertoolen 030 - 239 8060
info@xtnt.nl
www.xtnt.nl

Voor een fietsplan kunt u terecht bij:

Bedrijfsfietsen Nederland B.V.
Begeleiding fietsplannen
071 - 589 6233
info@bedrijfsfietsennederland.nl
www.bedrijfsfietsennederland.nl

Bike & Business
Begeleiding fietsplannen
073 - 613 9433
info@bikebusiness.nl
www.bikebusiness.nl

De Fietsregeling

Begeleiding fietsplannen, biedt FietsNED-pluspas (hulp bij pech onderweg) en heeft kleinere marge afgesproken met fietshandelaren
Michiel van Geloven 030 - 760 0600

michel@defietsregeling.nl
www.defietsregeling.nl

Nationale Fiets Projecten
Begeleiding fietsplannen en uitgifte fietscadeaubonnen
Edith van der Linde 0513 - 645 469
edith.van.der.linde@nfp.nl
www.nfp.nl

VCC Oost
Begeleiding fietsplannen
026 - 353 7680
info@vccoost.nl
www.vccoost.nl

Bijlage 2: Handige Fietslinks

Praktijkvoorbeelden van werkgevers: www.slimreizen.nl

Fietsersbond (met o.a. een online fietsrouteplanner en fietscalculator): www.enfb.nl en www.fietsersbond.nl

Fietsberaad, kenniscentrum voor fietsbeleid: www.fietsberaad.nl

Fiets.123: www.fiets.123.nl

FietsNED, mobiele fietsenmaker: www.fietsned.nl

OV-Fiets: www.ov-fiets.nl

Fietstaxi Arnhem en Nijmegen: www.fsncc.nl

Fietskoerier Velocity Nijmegen/Arnhem: www.velocity.nl

Fietskoerier Fietsdiensten Arnhem-Nijmegen: www.fietsdiensten.nl

Fietskoerier Cycloon Arnhem/Zwolle/Groningen: www.cycloon.eu

Fiets Filevrij, snelfietsroutes: www.fietsfilevrij.nl

Colofon

Dit Fietskompas is een uitgave van VCC Oost. Delen van de tekst zijn overgenomen van onze collega's van VNM. Kopieer, download en verspreid de inhoud gerust. Uiteraard wel graag met naamsvermelding.

VCC Oost
Postbus 221
6800 AE Arnhem
026 – 353 7680
www.vccoost.nl
info@vccoost.nl